

U N I W E R S Y T E T Ł Ó D Z K I
M A T E R I A Ł Y I S P R A W O Z D A N I A T. I

MATERIAŁY DO DZIEJÓW
UNIwersytetu Łódzkiego

(1945 — 1950)

pod redakcją
BOHDANA BARANOWSKIEGO
i
KRYSTYNY DUDA-DZIEWIERZ

ŁÓDŹ 1952

Tadeusz Wolski

Z a r y s r o z w o j u

WYDZIAŁU MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZEGO UNIWERSYTETU ŁÓDZKIEGO

Przy tworzeniu pracowni czy zakładów uniwersyteckich wszystkich kierunków, naturalnie najważniejszym jest dobór ludzi, od kierowników zaczynając, a kończąc na personelu pomocniczym naukowym i personelu techniczno-naukowym. W zakładach o typie humanistycznym drugim, równie ważnym elementem składowym zakładu jest książka. W pracowniach przyrodniczych, w najszerszym tego słowa znaczeniu, dochodzi element równej może wagi: pomieszczenie pracowni i wszelkiego typu ⁿinstrumenty oraz zbiory materiałów naukowych. Stosunkowo więc łatwo można zorganizować instytucje o typie pracy humanistycznym umieszczając je w lokalach mieszkalnych, nawet nie specjalnie przystosowanych a zaopatrzonych w biblioteki, zbiory dokumentów itd. Przy tworzeniu pracowni przyrodniczych nie wystarcza odpowiedni dobór zespołu pracowników. trzeba tym pracownikom od razu dać pomieszczenie odpowiednio przystosowane do zamierzonych prac naukowych i dydaktycznych. W pracowniach tych pracy rozpocząć jednak nie można nie zorganizowawszy odpowiednich aparatów, często bardzo skomplikowanych i kosztownych. W pewnych typach zakładów przyrodniczych do pracy dydaktycznej i naukowej niezbędne są też zbiory materiałów-okazów.

Odtwarzając dzieje naszej uczelni nie możemy przy omawianiu historii poszczególnych zakładów typu przyrodniczego opierać się na datach zaangażowania kierownika i jego współpracowników. Nie wystarcza też wskazanie pomieszczenia przeznaczonego dla danej pracowni.

W wydatkach tworzących się poszczególnych zakładów wykazane będą kwoty wydane na zakup takich czy innych pomocy naukowych. Wszystkie te materiały o znaczeniu historycznym nie dają właściwie odpowiedzi w jakim czasie powstał dany zakład, pracownia czy instytut o typie przyrodniczym. Stąd wypływa trudność ustalenia daty utworzenia faktycznego Zakładów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Łódzkiego.

Już w pierwszych miesiącach, po otrzymaniu mandatu zorganizowania Uniwersytetu Łódzkiego przez prof. dra T. Kotarbińskiego, zostały ustalone zamierzone kierunki specjalizacji na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym i zostali powołani profesorowie i zastępcy profesorów zamierzonych katedr, tak że we wrześniu 1945 roku mogła już być zorganizowana Komisja Główna dla Spraw Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. W owym czasie było powołanych 12 profesorów i 2 zastępców profesorów.

W tym okresie został zorganizowany i uruchomiony właściwie tylko jeden zakład - geograficzny, który w bardzo szybkim czasie zdobył stosunkowo okazałą bibliotekę oraz zbiór map i niezbędnych przyrządów.

Na wszystkich kierunkach Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego rozpoczęto pracę dydaktyczną, korzystając z prowizorycznych sal wykładowych i pracowni.

Rozplanowanie pomieszczeń dla przyszłych zakładów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego nastąpiło dopiero po przeniesieniu się (wrzesień 1945 r.) z budynku Narutowicza 68 Rektoratu i innych biur uniwersyteckich do budynku Narutowicza 65. Budynek Narutowicza 68, w którym się mieściła przed wojną szkoła ogólno-kształcąca, był właściwie zupełnie nieprzygotowany dla zakładów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Trzeba było po prowizorycznym podziale pomieszczeń dla poszczególnych zakładów przeprowadzić kapitalne adaptacje, rozprowadzając w całym budynku urządzenia elektryczne, wodne i gazowe. Przy ówczesnym braku funduszy na cele inwestycyjne rozpoczęto roboty sposobem gospodarczym, opierając się na stosunkowo niewysokich do-

tacjach poszczególnych zakładów.

Adaptacje wyżej wspomniane były bardzo trudne, gdyż wszystkie roboty musiały być prowadzone w budynku od dawna używanym i otynkowanym, trzeba było zmieniać w znacznej części zniszczone urządzenia centralnego ogrzewania i pro-wizoryczne, z czasów okupacji pochodzące, rozprowadzenie przewodów wodnych, gazowych i przewodów elektrycznych.

Trudność tych robót zwiększyła jeszcze konieczność prowadzenia w większości tych lokalów zajęć dydaktycznych: wykładów i ćwiczeń. Nie można się powstrzymać od wymienie-nia nazwiska człowieka, który pozostając na skromnym sta-nowisku asystenta jednego z zakładów, był zarówno twórcą planu jak i istotnym kierownikiem wszystkich robót adapta-cyjnych. Jest nim magister Eugeniusz Kahl.

Dzisiaj po upływie zaledwie kilku lat nie zdajemy so-bie sprawy jak wielkie trudności trzeba było wówczas prze-zwyciężyć przy urządzeniu pomieszczeń dla pracowni fizyczn-ej, chemicznych i biologicznych. Wierzyć się nie chce w dzisiejszych czasach, że trzeba było przeprowadzać całe wyprawy badawcze w celu odkrycia źródeł zakupu takiej czy innej części składowej urządzenia kanalizacyjnego, wodociąg-owego czy gazowego. Niemniejsze trudności zaczęły się z chwilą ukończenia uzbrojenia budynku, gdy zaczęto projekto-wać i zamawiać meble dla poszczególnych zakładów. Nie było w owym czasie żadnej fabryki wyrabiającej np. stoły che-miczne i odbiór pierwszej partii wzorowych stołów dla za-kładów chemicznych był prawdziwym świętem dla całego Wy-działu.

Urządzenie w ustabilizowanych warunkach, tak np. jak w obecnej już chwili powiedzmy, pracowni do ćwiczeń stu-denckich z chemii w budynku już zaadaptowanym wymaga przeje-rzenia kilku katalogów i napisania kilku listów, w roku 1945/46 zdobycie poszczególnych przyrządów czy większej ilości szkła chemicznego zmuszało do wielkiej przedsiębior-czości, pomysłowości i pracy.

W ciągu omawianego okresu 1945/46 r. zostały urucho-mione zasadnicze pracownie wydziału.

Organizowanie zakładów natrafiało także na trudności związane z koniecznością jednoczesnego uruchamiania ćwiczeń i pracowni specjalnych dla studentów o różnym poziomie zaawansowania. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy rozpoczął pracę nie tylko od kształcenia studentów na I roku, ale przede wszystkim musiał zająć się studentami z okresu przedwojennego. Analiza wykazów studenckich stwierdza, że w r. 1945/46 Wydział Matematyczno-Przyrodniczy miał pokaźny zespół studentów na starszych latach, studentów, którym trzeba było dawać ćwiczenia specjalne, wymagające często bardzo skomplikowanych i trudnych do zdobycia odczynników i przyrządów. Tym się też tłumaczy pewna nierównomierność, a nawet przypadkowość w organizowaniu poszczególnych zakładów i poszczególnych katedr.

Katedra Matematyki zaczęła funkcjonować w jednym pokoju i dopiero lata późniejsze pozwoliły na urządzenie zespołu katedr matematycznych, który już wówczas powstał w specjalnym - co prawda nadal niewystarczającym lokalu, na ulicy Lindlöva 6. Zakład ten dzięki energii jednego z profesorów bardzo szybko zdobył wartościową bibliotekę, która pozwoliła na rozpoczęcie badań naukowych, w małym co prawda zakresie.

Uruchomienie w pierwszym roku jednej tylko katedry matematyki i to szybko osieroconej na skutek śmierci jej kierownika i wielkie trudności znalezienia kierowników dla dalszych katedr matematycznych nie stworzyło sytuacji, w której by mogli kontynuować swoje studia zaawansowani studenci matematyki i fizyki. Dopiero obsadzenie dalszych katedr matematycznych i uruchomienie niezbędnych dodatkowych wykładów przez zaproszonych specjalistów, pozwoliło na prawidłowe studia wszystkich roczników matematyki i fizyki. Początkowe te trudności, a także zmiany na stanowisku kierowników katedr spowodowały z konieczności nastawienie zakładów matematycznych na pracę dydaktyczną, nie zaś na pracę badawczo-naukową. W ciągu krótkiego jednak czasu swojego istnienia zakłady matematyczne odegrały już poważną rolę w zorganizowaniu matematyków środowiska łódzkiego, skupia-

jąc duży zespół matematyków w oddziale łódzkim Polskiego Towarzystwa Matematycznego.

Na rozpoczęcie pracy naukowej w ośrodku matematycznym uniwersyteckim wskazuje między innymi utworzenie w Łodzi Sekcji Analizy Funkcjonalnej Państwowego Instytutu Matematycznego w Warszawie.

Zakład Fizyki Eksperymentalnej miał do przezwyciężenia wielkie trudności organizacyjne. Dzięki energii i pomysłowości kierownika i zespołu jego współpracowników, już w końcu roku 1945 udało się zorganizować pracownię fizyczną dla I roku. Dopiero jednak w ciągu następnych 3 lat urządzono i ruchomiono nie tylko ćwiczenia dla studentów starszych lat, ale i przystąpiono do wykonywania prac magisterskich, wymagających często bardzo skomplikowanej aparatury. Trudności zdobycia potrzebnych do pracy naukowej instrumentów spowodowały konieczność zorganizowania własnych warsztatów wykonywujących często bardzo precyzyjne przyrządy. Konieczność obsługiwania nie tylko studentów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, ale i innych wydziałów uniwersyteckich a nawet i innych szkół wyższych, obciążała ponad miarę pracownię i w znacznej mierze szkolący się dopiero zespół pomocniczych sił naukowych.

Zamierzone prace naukowe dają się ugrupować wokół kilku zagadnień ogólnych, jak np. określanie masy mezonów, czy przewodnictwa cieplnego cieczy w ruchu.

Bardzo wiele pracy włożył kierownik zakładu w przygotowanie tak potrzebnego podręcznika fizyki eksperymentalnej, a asystenci zakładu w napisanie podręcznika do ćwiczeń z fizyki doświadczalnej.

Zakład Fizyki Teoretycznej zorganizował już w pierwszych dwóch latach istnienia pokaźną bibliotekę, zaopatrzoną w podstawowe dzieła i bieżące czasopisma naukowe, tak, że nie tylko od początku mógł prowadzić wykłady, ćwiczenia i seminaria zarówno z fizyki teoretycznej jak i mechaniki teoretycznej, lecz i zorganizować pracę naukową kierownika i specjalizujących się młodych sił naukowych.

Produkcja naukowa tego zakładu obejmuje kilkanaście

prac z kilku dziedzin fizyki teoretycznej i mechaniki.

Jeden z doktorantów Zakładu w obecnej chwili ma już sobie zleczone przez Uniwersytet samodzielne wykłady.

W r. 1945/46, jeszcze przed oddaniem do użytku zorganizowanych zakładów uniwersyteckich - wykłady i ćwiczenia z chemii nieorganicznej i organicznej były prowadzone w lokalach i pracowniach użyczonych przez przemysł, szkoły zawodowe i Kuratorium Okręgu Szkolnego. W miarę oddawania poszczególnych sal do użytku zakładów chemicznych w budynkach uniwersyteckich przenoszono zajęcia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym do własnych pomieszczeń. Ze względu na wielki napływ studentów na różne lata studiów kierunku chemicznego, w pierwszych latach istnienia Uniwersytetu Łódzkiego, zachodziła konieczność uruchomienia przede wszystkim ćwiczeń zarówno dla początkujących jak i dla zaawansowanych studentów. Wobec małej ilości miejsc do pracy, będących w owym czasie w dyspozycji obu tych zakładów, powstawała z roku na rok pewna zaległość studentów, którzy nie mieli jeszcze odrobionych obowiązujących ćwiczeń. Dopiero w następnych latach, po znacznym powiększeniu ilości miejsc w pracowniach, udało się wszystkim studentów przepuścić przez obowiązujące ich ćwiczenia.

Najwięcej trudności nastęrczało uruchomienie zakładu chemii nieorganicznej, a przede wszystkim ćwiczeń z analizy ilościowej i laboratoriów do prac naukowych. Dopiero specjalne dotacje władz państwowych pozwoliły rozwiązać w dużej mierze te trudności.

Wobec dwukrotnej zmiany w kierownictwie zakładu chemii nieorganicznej, dopiero w ostatnich czasach rozpoczęto w tym zakładzie prace naukowe: magisterskie i doktorskie. Zbyt trudno dziś już mówić o tym w jakim kierunku pójdzie specjalizacja naukowa tego zakładu.

Rozwój Zakładu Chemii Organicznej przebiegał odmiennym torem. Ciągłość kierownictwa i szybkie wyszkolenie zespołu pomocniczych sił naukowych pozwoliły na uruchomienie w bardzo stosunkowo krótkim czasie pracowni dla starszych studentów, dla magistrantów i dla doktorantów. Stały kontakt

z przemysłem, coraz bardziej się pogłębiający, pozwolił na wykorzystywanie urządzeń przemysłowych dla wielu prac magisterskich, co naturalnie znacznie odciążło pracownie uniwersyteckie zakładu chemii organicznej.

Wyraźnie zaznaczyły się też kierunki pracy naukowej zakładu obejmujące m.in. zagadnienia interesujące przemysł farmaceutyczny i barwnikarski.

Z pomieszczeń Zakładu Chemii Organicznej korzysta też znajdująca się w trakcie organizacji Katedra Technologii Chemicznej, tam też prowadzone są ćwiczenia z technologii barwników a także z technologii gorzelnictwa i cukrownictwa. Ćwiczenia zaś ogólne i specjalne z technologii wody i ścieków prowadzone były nie tylko w kilku salach urządzonych w jednej z fabryk łódzkich, ale ponadto studenci mogli korzystać w tym zakresie z praktyk kilku oddziałów tejże fabryki.

Zakład Chemii Fizycznej zorganizowany w roku 1948, już we własnym lokalu, przejął natychmiast ćwiczenia dotąd prowadzone w laboratorium chemii fizycznej Politechniki Łódzkiej. W początkowym okresie kierownikiem zakładu uniwersyteckiego był kierownik zakładu chemii fizycznej Politechniki Łódzkiej. W roku 1947 nastąpiła zmiana w kierownictwie zakładu. Już w pół roku po objęciu lokalu kierownik zakładu uruchomił pracownię naukową.

W roku 1946/47 zorganizowano zakład mineralogii i krytalografii, którego urządzenie nasuwało duże trudności, z jednej strony ze względu na brak wykwalifikowanych pomocniczych sił naukowych, jak i z drugiej strony ze względu na brak specjalnych urządzeń laboratoryjnych. Dojeżdżający kierownik zakładu nie mógł naturalnie przewyciężyć wszystkich tych trudności. Dopiero w ostatnich latach zakład ten nowym kierownictwem rozpoczął normalną działalność, a więc prowadzenie ćwiczeń i uruchomienie pracowni naukowych.

W chwili obecnej zakład rozporządza także już wykwalifikowanym personelem pomocniczo-naukowym. Kierunek działalności naukowej tego zakładu iść będzie dwiema drogami: krytalograficzną ze specjalnym uwzględnieniem badań rentgenows-

kich i chemiczno-mineralogiczną.

Jak wspomniano na wstępie, pierwszym zorganizowanym zakładem była pracownia geograficzna. Dzięki energii kierownictwa już w r. 1945 zakład rozpoczął pracę dydaktyczną i naukową, opierając się na szybko skompletowanym pokaźnym zbiorze map, dużej bibliotece i zakupie najniezbędniejszych instrumentów. W ciągu okresu sprawozdawczego zakład przeniósł się do znacznie większego lokalu i przez planową organizację zarówno działu dydaktycznego jak i naukowego biblioteki i z wielkim nakładem pracy skompletowanego gabinetu map, rozpoczął kształcenie przyszłych nauczycieli geografii oraz młodych pracowników naukowych. Zakład stara się o zapoznanie studentów z metodami pracy we wszystkich kierunkach współczesnej geografii, specjalizując się pod względem naukowym w kilku kierunkach zasadniczych.

Główny kierunek prac badawczych Zakładu wyznaczają potrzeby regionalne mało zbadanej Wyżyny Łódzkiej i obszarów przyległych. Tak prowadzone jak i zamierzone na przyszłość badania idą w pierwszym rzędzie w kierunku morfologii glacialnej. Równocześnie prowadzi się prace badawcze nad strukturami periglacialnymi. Opracowuje się również wybrane zagadnienia z fizycznej geografii regionalnej. Między innymi pod tym kątem widzenia dobrane zostały pierwsze tematy prac magisterskich.

Z innych badań morfologicznych na pierwsze miejsce wysuwają się badania form i zjawisk periglacialnych.

Zakład Geograficzny rozpoczął serię własnych wydawnictw pod n. "Acta Geographica Universitatis Lodzensis". Publikacje mieszczą się w ramach Trzeciego Wydziału Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Poza systematycznie prowadzonymi jednodniowymi wycieczkami geograficznymi i dłuższymi kilkunastodniowymi przeglądowymi wycieczkami w dalszych okolicach kraju, zakład w ostatnich latach rozpoczął ćwiczenia terenowe parotygodniowe. Pierwsze z tych ćwiczeń były przeprowadzone na terenie Dolnego Śląska i poświęcone były analizie rzeźby górskiej, następne ćwiczenia terenowe miały na celu zapoznanie

się z morfologią wybrzeża oraz z rzeźbą polodowcową wnętrza wyspy Wolin.

Zakład współpracuje z Państwowym Instytutem Geologicznym opracowując jeden odcinek mapy przeglądowej geologicznej Ziemi Polskich.

Zakład Geologiczny wiążący się ściśle lokalowo i naukowo z Zakładem Geograficznym dopiero w ostatnich latach, zyskał stałego kierownika i wyszkolony zespół pomocniczych sił naukowych.

W przygotowaniu jest zorganizowanie niezbędnych dalszych katedr geograficznych i ich zakładów.

Kierunek biologiczny obejmuje 11 katedr wraz z odpowiednimi zakładami. Odpowiadają one następującym grupom specjalistycznym:

- a) morfologiczno-systematyczno-ekologicznej (w dziedzinie zoologii, botaniki i antropologii);
- b) fizjologiczno-biologicznej (w dziedzinie zoologii i botaniki);
- c) mikrobiologiczno-biochemicznej.

Zakłady botaniczne zostały uruchomione już w roku 1945/46. Ze względów lokalowych i personalnych Zakład Anatomii i Cytologii Roślin oraz Zakład Fizjologii Roślin i Mikrobiologii nieco wcześniej niż Zakład Systematyki i Geografii Roślin.

Wszystkie zakłady botaniczne walczyły w pierwszych latach swej pracy z dużymi trudnościami, ale od razu mimo to rozpoczęły działalność dydaktyczną i naukową, szkoląc jednocześnie pomocnicze siły naukowe, których brak dawał się w pierwszym okresie bardzo dotkliwie odczuwać. Kierunek prac badawczych Zakładu Anatomii i Cytologii Roślin obejmuje dzisiaj oprócz badań czysto anatomicznych prace z dziedziny morfogenezy i biologii śluzowców oraz zagadnienia związane z hodowlą tkanek roślinnych *in vitro*. Wszystkie powyższe kierunki badań mają i pewien aspekt praktyczny.

Zakład Systematyki i Geografii Roślin w okresie sprawozdawczym zebrał nie tylko zasobną bibliotekę, ale i bogaty zielnik, pozwalający na opracowywanie zagadnień systematyczno-geobotanicznych o bardzo dużym wachlarzu. Nastawienie prac naukowych liczy się z potrzebami gospodarczymi kraju. Poza tym w zakładzie wykonywane są prace o dużym znaczeniu dydaktycznym.

Zakład Zoologii Ogólnej i Ekologii zwierząt oraz Zakład Morfologii i Systematyki Zwierząt powstały jednocześnie i stosunkowo szybko przystąpiły do pracy dydaktycznej, kształcąc zarówno studentów początkujących jak i młodych adeptów zoologii z nieukończonymi studiami, wpłynęło to na ścisłe powiązanie pracy dydaktycznej z badaniami naukowymi. Kierunek prac naukowych obu zakładów jest w pewnym sensie zbliżony, oba opracowują morfologię, systematykę i biologię organizmów słodkowodnych. Podejście do opracowywanych zagadnień jest naturalnie nieco odmienne. Poza tym Zakład Morfologii i Systematyki Zwierząt zajmuje się studiami nad morfologicznymi elementami krwi niższych kręgowców i hemolimfy bezkręgowców i anatomią szkieletu kręgowców.

Zakład Zoologii Ogólnej i Ekologii Zwierząt specjalizuje się w zagadnieniach szeroko pojętej hydrobiologii wód bieżących.

Oba powyższe zakłady wydają swoje prace w *Acta Zoologica et Oecologica Universitatis Lodzensis* wydawanych przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe i w innych wydawnictwach.

Zakłady te zebrały pokaźne biblioteki i duże zbiory materiałów zoologicznych, naukowych i dydaktycznych.

Zakład Antropologii rozpoczął pracę w wyjątkowo ciężkich warunkach lokalowych, mimo to prowadził corocznie kilkumiesięczne zespołowe badania terenowe na materiale żywym, uzyskując bardzo bogaty materiał antropometryczny i fotograficzny.

Obok zajęć dydaktycznych zakład prowadzi jednocześnie szeroko zakrojone parokierunkowe prace naukowo badawcze, a mianowicie z zakresu metodycznych podstaw systematyki

człowieka, antropologii etnicznej ze szczególnym uwzględnieniem azjanistyki oraz niektórych zagadnień z zakresu antropologii patologicznej.

W chwili obecnej Zakład zajmuje już odpowiadający w skromnym zakresie potrzebom lokal w budynku uniwersyteckim, korzystając jednocześnie z zakładami botanicznymi i zoologicznymi ze wspólnej sali ćwiczeń.

Zakłady: Fizjologii Zwierząt, Fizjologii Układu Nerwowego i Biologii Doświadczalnej korzystały prawie do końca okresu sprawozdawczego z lokalu Instytutu im. Nenckiego, organizując pracownie uniwersyteckie przez kształcenie kadr pracowników naukowych oraz zakup niezbędnych książek jak i przyrządów naukowych dla pracy dydaktycznej i badawczej.

Katedra Fizjologii Zwierząt prowadziła wykłady i seminaRIA oraz pracownie dla starszych studentów i dla prac magisterskich i doktorskich.

Kierunek pracy badawczej kierownika i personelu obejmuje badania porównawcze: fizjologiczne i biochemiczne, głównie zwierząt niższych, w szczególności owadów.

W okresie sprawozdawczym w Zakładzie wykonano kilkanaście prac o dużej doniosłości naukowej.

Prace badawcze Zakładu Fizjologii Układu Nerwowego mają już dzisiaj wyraźnie zarysowane oblicze naukowe, a mianowicie specjalizacja naukowa dotyczy głównie dwóch działów neurofizjologii:

a) zagadnień z zakresu pobudliwości nerwów obwodowych i regeneracji nerwów,

b) zagadnień z zakresu fizjologii wyższych czynności nerwowych.

Poza tym zakład szkoli młode kadry naukowe.

Zakład Biologii Doświadczalnej podobnie jak dwa wyżej wymienione zakłady, korzysta z pracowni i urządzeń Instytutu im. Nenckiego, organizując wykłady i ćwiczenia w lokalach uniwersyteckich; starsi studenci oraz magistranci prowadzą swoje prace w Zakładach Instytutu Nenckiego.

Prace zakładu Biologii Doświadczalnej prowadzone są w dwóch kierunkach: fizjologii i biologii pierwotniaków oraz psychologii doświadczalnej zwierząt.

Zakład Fizjologii Roślin i Mikrobiologii składa się właściwie z dwóch zakładów ściśle ze sobą powiązanych nie tylko personalnie, ale i fizjologicznym podejściem do zagadnień mikrobiologii. Zakład rozwiązał bardzo trudne zagadnienie pomieszczenia pracowni kierunku fizjologicznego i kierunku mikrobiologicznego w małym lokalu, wyzyskując planowo użytkową kubaturę poszczególnych pracownianych pokoi.

Zakład prowadzi ćwiczenia z fizjologii roślin i ćwiczenia z mikrobiologii dla studentów różnych lat studiów, a w ostatnich latach dzięki uzyskaniu nadzwyczajnych dotacji, uruchomił prace naukowe mikrobiologiczne i z dziedziny fizjologii roślin.

Wysunęło się parę kierunków pracy naukowej; poza teoretycznym mają one i znaczenie praktyczne dla rolnictwa, jak np. badania nad wpływem mrozów na roślinność lub też znaczenie gospodarcze, jak np. metabolizm bakterii mleko- wych, czy zużytkowanie odpadków przemysłu papierniczego dla hodowli drożdży.

Duża ilość kandydatów zgłaszających się na studia o kierunku mikrobiologicznym spowodowała potrzebę zorganizowania już w pierwszych latach istnienia Wydziału Matem.-Przyrodniczego odrębnej katedry Bakteriologii. Zakład związany z tą katedrą od razu wykazał dużą żywotność i pomysłowość w rozwiązaniu ciężkich problemów uruchomienia ćwiczeń z serologii, bakteriologii, mikroorganizmów chorobotwórczych człowieka i zwierząt, wymagających kosztownej aparatury. Kierownictwo wykazało też umiejętność zorganizowania pracy naukowej w lokalach uzyskanych w Państwowym Zakładzie Higieny i w kilku laboratoriach szpitalnych. W okresie sprawozdawczym zakład nie tylko wyszkolił dużą ilość studentów, ale i wykonał szereg prac naukowych, o dużym znaczeniu teoretycznym i praktycznym. Można tu wskazać zagadnienia naukowe, którymi szczególnie

interesuje się zakład, np. biochemia toksyn bakteryjnych, badania nad czynnikami dyfuzyjnymi, nukleoproteinami bakterii, zmiennością bakterii.

Zarówno w wykładach jak i w pracy ówczesniowej uwzględniane są szeroko metody fizyko-chemiczne, jak i biochemiczne. Z zakładu wyszedł w druku cały szereg prac naukowych.

Katedra Biochemii uzupełnia i łączy prace Zakładu Fizjologii Zwierząt i Zakładu Fizjologii Roślin i Mikrobiologii oraz zakładu Bakteriologii. Zakład Biochemii dopiero w ostatnich latach po urządzeniu się w nowym lokalu uzyskał możliwość uruchomienia większej ilości prac naukowych magisterskich i doktorskich, zgromadziwszy pokaźną bibliotekę i uzbroiwszy się w aparaturę precyzyjną najnowszego typu.

Już ten krótki przegląd dziejów organizacji zakładów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego wykazuje, że dopiero ostatnie lata pozwoliły na uruchomienie wszystkich zamierzonych zakładów naukowych Wydziału we własnych, choć może zbyt skromnych lokalach.

Uzyskanie, dzięki niezłomnej postawie Rektora, prof. dra Józefa Chałasińskiego, budynku przy ul. Nowotki 18 dla 6 zakładów Wydziału, które dotąd nie posiadały własnych lokali, lub były stłoczone w budynku przy ul. Narutowicza 68, stworzyło dopiero tę materialną bazę, na której będzie się mógł rozwijać kierunek biologiczny skupiający wielką ilość młodzieży i tak potrzebny dla wykonania zamierzeń Uniwersytetu w ramach sześcioletniego planu rozwoju naukowego i gospodarczego naszego kraju.